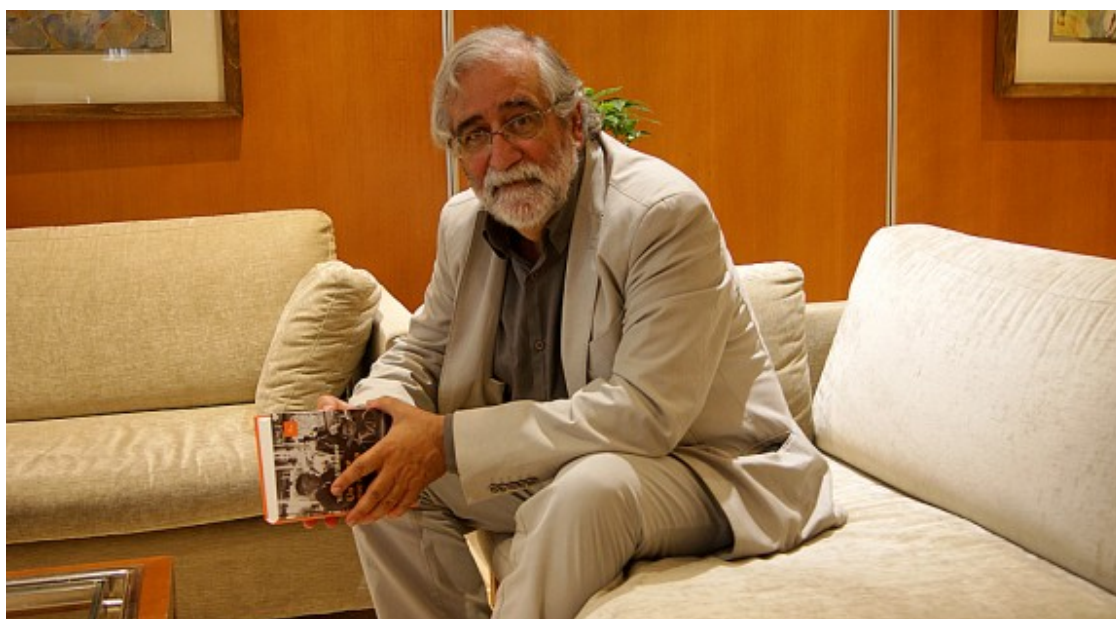

Villatoro: «Monago ha de llegir el llibre si creu que hem d'anar al psiquiatre»

L'escriptor considera que a Catalunya hi ha molts tipus d'immigració? i rebutja que ningú tingui síndrome d'Estocolm | A 'Un home que se'n va' explica la història del seu avi, que va arribar a Catalunya amb seixanta anys

Vicenç Villatoro narra la migració del seu avi a 'Un home que se'n va' Foto: Jordi Palmer / Nació Digital

Fill i nét d'immigrants andalusos per part de pare, Vicenç Villatoro i Lamolla (Terrassa, 1957), s'enfronta a la història de la seva família en el llibre 'Un home que se'n va' (Proa, 2014), una obra centrada en el seu avi, Vicente Villatoro Porcel, que va marxar de Castro del Río (Còrdova) a l'edat de seixanta anys per recomençar una nova vida a Terrassa. L'obra, que no pretén ser cap estudi sociològic sobre els fenòmens migratoris, sí que vol ser una reflexió sobre les causes —no sempre econòmiques— que van impulsar centenars de milers d'andalusos i extremenys a fer cap a Catalunya i demostrar que en aquella gent que va emigrar hi ha de tot. Tant és així que recomana al president d'Extremadura, José Antonio Monago, la lectura del llibre, perquè l'ajudarà a entendre que la integració dels immigrants no és un cas psiquiàtric.

-De qui parla aquest llibre, del seu avi, o de vostè?

-Crec que parla de tres persones, de l'avi, de mi i del meu pare, que és un dels personatges centrals menys vist. Certament és una confluència que explica la història del meu avi andalús abans de venir a Catalunya i la meua recerca d'ell en l'actualitat, però enmig hi ha el meu pare. Entre tots tres explico la història de la immigració, pensant que és diferent de totes però que totes s'assemblen una mica.

-Tenia un deute pendent amb la seva família?

-No m'ho he plantejat en aquest sentit. Estic content d'haver ajudat el meu pare a conèixer coses del seu i jo he conegut moltes coses de mi mateix, però el motor és literari i per tant té a veure amb la manera com l'escriu, però parteix d'un tema que és la ruptura. Marxar d'un lloc a seixanta anys i revoltar-se contra el propi destí. Literàriament m'interessava el joc entre la ficció i la realitat, aquest és un llibre de realitat tractat com a ficció.

-Per tant, és un llibre de ficció o de no ficció?

-El llibre és de no ficció, però com classifiquem els llibres? Segons si és veritat o no el que expliquen o segons com ho expliquem? Aquí tenim un llibre que en les seves maneres és parent de la novel·la i la narrativa, amb materials que venen de la realitat.

-I encaixa dins de la literatura memorialista, com darrerament han fet Joan F. Mira o Manel Cuyàs?

-No, perquè la pròpia memòria no és el principal material d'ús, això és un intent de reconstruir la vida del meu avi i la història de la seva migració. I la pròpia memòria només és una petita part, la grossa són els documents, els testimonis directes o indirectes, que parlen d'ell o de coses semblants al que li va passar a ell, i les fotografies. No és un llibre construït a partir dels propis records.

-El seu avi no és l'immigrant tipus, arriba amb seixanta anys.

-Jo em pregunto si hi ha immigrants tipus. Cada cas és un món, però aquest té una raresa considerable, va arribar als seixanta anys sense ofici, va acabar fent classes de reforç de l'escola, perquè no podia anar a la fàbrica ni a l'obra. Però es poden fer preguntes que igual serveixen pels altres. Si va venir amb seixanta anys no era per un problema de feina, però potser els que van venir amb vint anys tampoc era per això només. Potser hi ha més coses, com la sensació d'estar tancat, de veure que el teu món s'ha enfonsat, que ja ho has fet tot i vols marxar per recomençar. Tinc la sensació que no hi ha un immigrant tipus i que això ajuda a plantejar motivacions complementàries a l'estrictament econòmic de l'emigració.

-En aquest país tenim un deute pendent amb la immigració?

-Jo no parlaria de deutes ni de la immigració amb el país ni del país amb la immigració. Cadascú fa el que vol i el que pot i li deixen fer, però crec que és un component essencial del país. No escric el llibre per cap raó científica ni política, l'escriu per una raó literària, però penso que a aquest país li convé recordar que una part essencial de la seva naturalesa és haver rebut gent, uns que s'han integrat i uns altres que no, uns que els agrada i altres que els desagraden. És essencial i especialment oportú recordar-ho en el moment que està el país. Ara, és casual, perquè jo em poso a escriure el 2007, no tinc ni idea que és publicat el 2014 amb la situació actual. Però no és un assaig sociològic ni una vida exemplar, és la narració d'una migració que comparteix coses amb altres narracions possibles, i això ajuda a entendre quin país som.

-A vostè li diuen com pot ser que dient-se Villatoro sigui independentista? Dic Villatoro, com García, Sánchez o Castellanos.

-A mi em passa just al revés, de gent que de cop diu: 'És veritat, Villatoro no és d'aquí'. El meu perfil públic està tan vinculat a la literatura catalana, als mitjans de comunicació en català i a la catalanitat que hi ha gent que li sembla que Villatoro és un cognom habitual de la Garrotxa, i no. Per això em passa que em diuen que no hi pensen que jo també sóc fill dels que van venir de fora. Però en general no he hagut de donar gaires explicacions, ni aquí ni allà. No m'he sentit assenyalat com a estrany ni en un àmbit ni en l'altre.

-El senyor Monago utilitza l'emigració políticament, afirma que als de Súmame se'ls ha de tractar psiquiàtricament.

-Si el senyor Monago m'inclou en els que hem de passar pel psiquiatre perquè tenim síndrome d'Estocolm, estaria bé que es llegís el llibre, perquè en ell hi ha gent que arriba, s'integra i els seus fills són d'aquí i gent que arriba, no s'integra i se'n torna enfadada. Hi ha de tot, no es pot fer un tipus. No és pot dir que la immigració que va venir a Catalunya es va integrar, n'hi ha que sí i n'hi ha que no. Però jo crec que un llibre així demostra que no és un cas psiquiàtric, que això és possible, que aquesta història d'integració és possible.

-Està previst traduir-lo al castellà?

-Si de mi depengués, ja estaria traduït.

-Interessa tant aquí com allà?

-Fins i tot més allà que aquí. Jo n'he d'enviar vint-i-cinc a Castro del Río. Allà hi ha molta gent que llegeix bé el català, perquè han passat per aquí, però també el voldrien tenir en castellà. És un llibre més andalús que català, perquè parla més d'algú que marxa d'Andalusia que d'algú que arriba a Catalunya i tampoc la literatura en castellà té gaires llibres sobre aquest procés. Aquest llibre passa a Castro del Río, que tampoc deu haver sortit a gaires llibres.

-Hi ha comunitat de Castro del Río a Terrassa?

-Sí. Com passava en altres llocs. Terrassa és un nucli important i la gent de Castro va anar a

Terrassa, de fet a Castro Terrassa és una referència, tenen el mapa al cap hi han passat un temps, encara ara hi ha autocars amunt i avall constantment. Fixi's, la bibliotecària de Castro, que ha col·laborat en el llibre, em demana llibres en català per als fills dels que a l'estiu baixen de Terrassa a Castro. Hi ha una trena de relacions molt forta de les que de vegades no som conscients, i Catalunya és molt més present allà.

-Quina percepció tenen del procés sobiranista?

-Hi ha la sensació que els canals pels que se'ls explica no són neutrals i per tant de vegades em diuen que no ho entenen, però potser perquè no els ho expliquen bé. Quan els ho expliques no ho veuen, pensen que ja estem bé tots junts, no hi ha solidaritat però tampoc hostilitat. Et diuen: ?Bueno, si tiene que ser para bien, vosotros sabréis?, però tenen la impressió que la informació que els arriba des de Catalunya no deu ser completa perquè no ho entenen. Una altra cosa és que entenent-ho s'hi afegissin, això ho subratllo perquè de vegades ens pensem que hi ha una solidaritat, i no, hi ha una certa incomprensió, però no tan dramàtica com es reflecteix en alguns mitjans o en l'àmbit polític.

-Al seu parer, que passarà el nou de novembre?

-Hi ha tres possibilitats, una que no passi res, igual que el vuit o el deu de novembre, però ho descartaria. Les altres dues són fer la consulta per saber que pensem els catalans i ensenyar-ho al món i si això no es pot fer, que hi hagi un acte de propaganda, de mobilització el més eficaç possible per a que això sigui possible un altre dia. L'únic important és que fem el què fem el dia nou, ho fem tots junts.

-Parli'm de l'àmbit local, quin horitzó veu a l'ajuntament de Terrassa?

-Segueixo poc la vida política local, però tinc la sensació que Terrassa té una mida com a ciutat en la que conflueixen dues dinàmiques diferents. En un poble més petit el cap de llista és decisiu i en una gran ciutat és decisiu el partit. A Terrassa és una barreja de les dues coses i en aquest sentit en Ballart és nou i Convergència ha d'inventar un cap de llista que no coneixem. A més, ERC va guanyar les europees sense tenir cap regidor a l'ajuntament, però això tampoc vol dir que el pròxim alcalde sigui d'ERC, i això Esquerra ho sap. El que passi a Terrassa municipalment dependrà de la cotització de les sigles del PSC, que estan molt a la baixa però potser no tant, fins a quin punt CiU superarà els seus problemes de cotització general i fins a quin punt l'explosió d'Esquerra és per quedar-se o és conjuntural. I al pròxim ajuntament hi haurà partits que ara no hi son i que no hi han estat mai. Seran unes eleccions absolutament obertes i la clau serà l'habilitat de les dues primeres forces d'arribar a acords amb tercers.

-Vostè està retirat de la política?

-De fet jo he estat en càrrecs de gestió política i cultural i mitjans de comunicació. A banda d'un temps com a diputat no he fet política activa. Tinc interès, mantinc militància a CDC, però no faig vida de partit, no estic involucrat en la dinàmica quotidiana.

-Hi ha cap possibilitat que encapçali la llista?

-No. Si hem de tatxar noms ja poden tatxar el meu.

-Perquè creu que Rull ha renunciat a presentar-se?

-Perquè ser el responsable de CDC no li permet fer la batalla de Terrassa, que demana presència, trepitjar barris, ser present a les activitats culturals i socials de la ciutat. No pot i crec que li ha sabut greu.

